

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії

Силабус навчальної дисципліни
«Ресурсознавство лікарських рослин»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити Семестр: X 5рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Згідно розкладу в аудиторії 112 кафедри фармакології та фармакогнозії (цикл фармакогнозії). Одеса, вул. Малиновського, 37
Викладач (-і)	Рожковський Ярослав Володимирович, д.мед.н., професор Бойко Ірина Анатоліївна, к.х.н., в.о. доцента Герасимюк Наталія Валеріївна асистент
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Пристапа Богдан Володимирович, завуч кафедри 093-45-10-278 E-mail: gnosy@onmedu.edu.ua Кабінет № 110 кафедри фармакології та фармакогнозії (цикл фармакогнозії): Одеса, вул. Малиновського, 37 Очні консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 Онлайн консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 https://moodle.odmu.edu.ua/ або через Telegram / Viber

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через очні зустрічі. У разі переходу на дистанційне навчання комунікація зі студентами буде здійснюватися за допомогою E-mail, та програм: MicrosoftTeams, Telegram та Viber.

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметвивчення дисципліни– природні ресурси лікарських рослин, зокрема їх різноманіття, умови зростання, поширення, відтворення, охорона, стан та динаміка сировинної бази лікарських рослин, як джерела сировини для виготовлення лікарських фітозасобів та їх використання в медицині.

Даний курс повинен дати студентам уявлення про стан рослинних ресурсів лікарських рослин у державі та їх раціональне використання на

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії

сучасному економічному етапі, ознайомити з асортиментом лікарської рослинної сировини, яка широко використовується у фармацевтичній промисловості та практичній фармації та медицині.

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити латинська мова, фармацевтична ботаніка, органічна, біологічна, аналітична хімія, біофізика, фізична та колоїдна хімія, нормальна та патологічна фізіологія людини;

Постреквізити фармацевтична та токсикологічна хімії, фармакологія, технологія ліків, клінічна фармація.

Мета дисципліни - сформувані у студентів уміння та навички щодо розробки раціонального режиму заготовок лікарської рослинної сировини в залежності від біологічних особливостей і еколого-фітоценотичних умов зростання лікарських рослин; розробки єдиної системи охорони і відтворення ресурсів лікарських рослин (організація заказників, приписних угідь, окультурювання природних заростей тощо); розробки економіки заготівельного процесу лікарської рослинної сировини.

Завдання дисципліни:

- вивчення стану використання ресурсів ЛРС і природної рослинності як джерела ресурсів ЛРС;
- вивчення видового складу лікарських рослин, їх ареалу і еколого-фітоценотичних умов зростання;
- визначення урожайності лікарської рослинної сировини;
- визначення об'єму і розміщення експлуатаційних запасів лікарської рослинної сировини;
- проведення хімічної таксації заростей лікарських рослин і встановлення фенофаз максимального нагромадження біологічно-активних речовин (БАР);
- обчислення обсягу можливих щорічних заготівель лікарських рослин;
- картування заростей і запасів лікарських рослин; вивчення феноритмів і термінів відтворення вихідного запасу лікарської рослинної сировини у зв'язку з біологічними і еколого-фітоценотичних умов зростання лікарських рослин.

Очікувані результати

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- способи вирішення проблеми раціонального використання ресурсів лікарських рослин;
- типізацію природної рослинності та таксономічні одиниці рослинності;
- еколого-фітоценотичні умови зростання лікарських рослин або їх приуроченість дорізнних фітоценозів:
 - а) лікарські рослини лісів;
 - б) лікарські рослини луків і степів;
 - в) лікарські рослини боліт та водоймищ;
 - г) лікарські рослини бур'янових угруповань.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії

- типи спеціалізованих геоботанічних карт (кормові, лісові, плани лісових посаджень), загальних геоботанічних і землеупорядкованих карт (плани землекористувань, районні та обласні землеупорядковувальні карти), які можна використовувати для ресурсних досліджень;
- поняття про асоціацію та групи асоціацій;
- структуру фітоценозів (лучних, лісових, болотних);
- поняття про біологічний та експлуатаційний запас, можливий щорічний обсяг заготівель сировини;
- поняття про конкретні зарості та ключову ділянку;
- методи визначення запасів на конкретних заростях ключових ділянок;
- комплекси ресурсознавчих досліджень лікарських рослин;
- основи картування ресурсів корисних рослин;
- наукові дисципліни, що лежать в основі раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів лікарських рослин;
- економічні критерії (показники) раціонального використання та охорони природних ресурсів лікарських рослин.

вміти:

- виявляти зарості лікарських рослин;
- картувати розповсюдження лікарських рослин;
- проводити облік запасів лікарських рослин;
- розробляти план ресурсознавчих робіт, виходячи з потреб аптечної мережі та промисловості;
- виявляти потенційно продуктивні масиви обстеження на основі літературних матеріалів, лісотаксаційних описів та інших джерел;
- визначати лікарські рослини як можливі об'єкти для ресурсної оцінки;
- відбирати картографічні матеріали району обстеження для нанесення заростей лікарських рослин і складання маршрутів;
- розробляти робочі маршрути ресурсних досліджень;
- скласти перелік необхідного обладнання, оснащення та інших матеріалів для експедиційних досліджень.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладена у формі семінарських (30 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.), всього 90 год.

Вивчення дисципліни повинно реалізовуватися на основі методів проблемного викладу, евристичного, дослідницького, інтерактивного (методу проектів).

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Ресурсознавство як наука і навчальна дисципліна.

Тема 2. Сировинна база ЛР в Україні.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії

Тема 3. Використання ЛР та фітопрепаратів у сучасній світовій медичній практиці.

Тема 4. Облік ресурсів лікарських рослин, принципи їх раціонального використання і охорони.

Тема 5. Культивування лікарських рослин в Україні та світі.

Перелікрекомендованої літератури

Основна

1. Ресурсознавство: навчально-методичний посібник з для студентів 5 курсу фармацевтичного факультету денної форми навчання. / уклад. С. Д. Тржецинський [та ін.]. - Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. - 144 с.

2. Ресурсознавство : практикум з для студентів 5 курсу фармацевтичного факультету денної форми навчання. / уклад. С. Д. Тржецинський [та ін.]. - Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. - 173 с.

3. Кисличенко В.С. Ресурсознавство лікарських рослин. Посібник для студентів спеціальності “Фармація” / Кисличенко В.С., Ленчик Л.В., Новосел О.М., Кузнєцова В.Ю., Гур’єва І.Г., Бурда Н.Є., Степанова С.І., Попик А.І., Кисличенко О.А., Тартинська Г.С., Бурлака І.С., Мусієнко К.С. – Х.: Від-во НФаУ, 2015. – 136 с.

4. Мінарченко В.М., Середа П.І. Ресурсознавство. Лікарські рослини. навчально-методичний посібник. –К.: Фітосоціоцентр, 2004. - С. 3-19.

5. Зузук Б.М., Зузук Л.Б. Ресурсознавство лікарських рослин. Підручник для студ. фармац. факультетів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2009.- С.5-15.

6. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». — 2-е вид. — Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. — Т. 3. — 750 с.

Додаткова

1. Иванов Е.С., Чёрная В.В., Виноградов Д.В., Позняк С.С., Кочуров Б.И. Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій: матеріали шостої Міжнародної науково–практичної конференції, 26-27 грудня 2017 р., м. Полтава. – Лубни: Комунальне видавництво «Лубни», 2018.– 268 с.

2. Мінарченко В.М., Тимченко І.А. Атлас лікарських рослин України (хорологія, ресурси та охорона). – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – С. 12 – 167.

3. Сербін А.Г., Л.М.Сіра, Т.О.Слободянюк. Фармацевтична ботаніка. Підручник/ Під. ред. Л.М.Сірої. Вінниця: Нова Книга, 2007.

4. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради В.П.Черних. – К.: “МОРІОН”, 2010. – 1632 с.

5. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред..Я. П.Дідуха.- К.:Глобалконсалтинг:2009

1. European Pharmacopoeia. - 8th ed.; – Druckerei C. H. Beck, Nördlingen (Germany), 2013.- 3655 p.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії
ОЦІНЮВАННЯ

Форми та методи поточного контролю: усне опитування, тестування, оцінювання виконання теоретичних навичок, розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінювання практичної роботи з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий);
Добре «4»	виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний);
Задовільно «3»	виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії

	виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний);
Незадовільно «2»	виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний).

Оцінка за дисципліни складається на 100,0% з оцінки за поточну успішність.

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів: не передбачено

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється на останньому занятті.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фармакології та фармакогнозії

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнень:

Для отримання задовільної оцінки обов'язковим є відвідування і робота на аудиторних заняттях (лекції та практичні заняття).

Запізнення здобувача дозволяється не більше ніж на 10 хвилин.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.